

BRODSKE ISPRAVE I KNJIGE

Vessel's Certificates and Books

UDK 347.79.342.9

Stručni članak

Professional paper

Sažetak

Predmet ovog rada su brodske isprave i knjige koje brod mora imati da bi mogao obaviti međunarodno putovanje. Autori analiziraju brodske isprave o identitetu broda i isprave o sposobnosti broda za plovidbu koje brod mora imati temeljem međunarodnih konvencija.

Autori se posebno bave brodskim knjigama koje služe za evidentiranje događaja na brodu.

Ključne riječi: Brodske isprave, brodske knjige, identitet broda, sposobnost broda za plovidbu, međunarodne konvencije

Summary

The subject of this particular paper has been obligatory vessel's certificates to carry out an international voyage. Two authors has analyzed vessel's certificates on identity and seaworthiness, obligatory from point of view of international conventions.

The authors have especially dealt with the books recording events aboard vessel.

Key words: vessel's certificates, vessel's books, vessel's identity, seaworthiness, international Conventions.

1. Uvod

Introduction

Brodske isprave služe kao dokaz o identitetu broda, njegovoj sposobnosti za plovidbu i ostalim svojstvima, dok se u brodskim knjigama evidentiraju važniji događaji na brodu i obavljani poslovi u pojedinim brodskim službama.

Brodske isprave i knjige moraju biti napisane na hrvatskom jeziku i moraju se nalaziti na brodu. Isprave izdane na temelju međunarodnih konvencija trebaju biti prevedene na engleski jezik.

Brodske isprave stranih brodova što su ih izdala mjerodavna tijela države zastave, priznaju se u Republici Hrvatskoj uz uvjet reciprociteta. Brodske isprave i knjige moraju se pokazati na zahtjev tijela ovlaštenih za sigurnost plovidbe.

2. Brodske isprave

Vessel's Certificates

Najvažnije su brodske isprave: upisni list, privremeni plovidbeni list, popis posade i svjedodžbe izdane temeljem odredaba SOLAS konvencije, MARPOL konvencije i drugih vrijedećih konvencija.

Brodske isprave možemo podijeliti u dvije skupine:

- brodske isprave o identitetu broda,
- brodske isprave o sposobnosti broda za plovidbu.

2.1. Brodske isprave o identitetu broda

Vessel's Identity Certificates

2.1.1. Upisni list

Certificate of Registry

Upisni list izdaje lučka kapetanija koja je upisala brod u upisnik. On sadržava sve podatke iz glavne knjige upisnika brodova, pa su tako u upisnom listu označeni: vrsta i ime broda, luka upisa, bruto i neto registarska tonaža, broj i znak raspoznavanja broda, zatim podatci o vlasniku i podatci o teretima na brodu - primjerice upis hipoteke, založnog prava, zakup broda ili brodarski ugovor na vrijeme za cijeli brod.

Upisnim se listom dokazuje državna pripadnost broda uz naznaku da ima pravo i dužnost vijati zastavu trgovačke mornarice države u koje je upisniku upisan.

Upisni se list izdaje brodu upisanomu u:

- Upisnik pomorskih trgovačkih brodova,
- Upisnik pomorskih ribarskih brodova,
- Upisnik pomorskih javnih brodova.

* prof. dr. sc. Branka Milošević-Pujo, Sveučilište u Dubrovniku

** Toni Pavlič, diplomant

2.1.2. Privremeni plovidbeni list

Provisional Certificate

Privremeni plovidbeni list se izdaje brodu koji još nema upisni list. Izdaje ga diplomatsko ili konzularno predstavništvo Republike Hrvatske u inozemstvu za brod koji je tamo nabavljen, ili je izgubio upisni list. Privremeni plovidbeni list prestaje vrijediti dolaskom broda u prvu hrvatsku luku, a najkasnije godinu dana od dana izdavanja.

2.2. Brodske isprave o sposobnosti broda za plovidbu

Certificates of Vessel's Seaworthiness

Brod je sposoban za plovidbu u određenim kategorijama plovidbe i za određenu namjenu ako udovoljava odredbama Pomorskog zakonika i Tehničkim pravilima Hrvatskog registra brodova koja se odnose na: sigurnost ljudskih života, broda i imovine, sprečavanje onečišćenja mora, sigurnost uređaja za rukovanje teretom, zaštitu na radu i smještaj posade i drugih osoba zaposlenih na brodu, te na najmanji broj kvalificirane posade. Uz navedene uvjete brod je sposoban za plovidbu ako je smještaj ukrcanih putnika u skladu s propisima koji uređuju prijevoz putnika i ako je teret na brodu ukrcan, složen, raspoređen i osiguran u skladu s propisima kojima se uređuju uvjeti za prijevoz tereta.

Sposobnost broda za plovidbu može biti apsolutna i relativna. Apsolutna sposobnost obuhvaća nautičku sigurnost broda za plovidbu s obzirom na trup, strojeve, brodsku opremu i drugo, dok relativna sposobnost broda za plovidbu podrazumijeva da brod mora biti sposoban prevesti i očuvati teret, pa zato mora biti opskrbljen pogonskim materijalom i svim drugim potrebnim sredstvima da bi izvršio ugovornu obvezu.

Radi utvrđivanja sposobnosti broda za plovidbu doneseno je više međunarodnih konvencija temeljem kojih brod mora imati odgovarajuće svjedodžbe.

2.2.1. Isprave koje se izdaju temeljem Međunarodne konvencije o zaštiti ljudskih života na moru

Certificates Issued According to the International Convention of Saving of Human Lives at Sea

Radi povećanja sigurnosti brodova, 1974. godine je potpisana peta po redu SOLAS konvencija i ona je danas najvažniji međunarodni instrument o sigurnosti plovidbe na moru. Uz Konvenciju na Međunarodnoj konferenciji o sigurnosti tankera i sprečavanju onečišćenja mora 1978. godine donesen je Protokol kao njezin sastavni dio. Protokol je stupio na snagu 1980. godine. Temeljem SOLAS konvencije na brodu moraju biti sljedeće svjedodžbe:

- Svjedodžba o sigurnosti putničkog broda (*Passenger Ship Safety Certificate*),
- Svjedodžba o sigurnosti konstrukcije teretnog broda (*Cargo Ship Safety Construction Certificate*),

- Svjedodžba o sigurnosti opreme teretnog broda (*Cargo Ship Safety Equipment Certificate*),
- Svjedodžba o sigurnosti radiotelegrafskog uređaja teretnog broda (*Cargo Ship Safety Radio Certificate*),
- Svjedodžba o sigurnosti nuklearnog broda,
- Svjedodžba o najmanjem brodu članova posade (*Minimum Safe Manning Certificate*).

SOLAS konvencija stalno se mijenja i dopunjuje, pa je tako IMO-ov Odbor za sigurnost plovidbe 1986. godine donio Međunarodni pravilnik o konstrukciji i opremi brodova za prijevoz opasnih kemikalija u razlivenom stanju, koji je postao pravovaljan 1988. Iste godine postao je pravovaljan i Pravilnik o konstrukciji i opremi brodova za prijevoz ukapljenih plinova u rasutom stanju. Temeljem tih pravilnika brodu se izdaju posebne svjedodžbe:

Međunarodna svjedodžba o sposobnosti za prijevoz ukapljenih plinova u razlivenom stanju (*International Certificate of Fitness for the Carriage of Liquefied Gasses in Bulk*)

Međunarodna svjedodžba o sposobnosti za prijevoz opasnih kemikalija u razlivenom stanju (*International Certificate of Fitness for the Carriage of Dangerous Chemicals in Bulk*)

Novim izmjenama SOLAS konvencije donesen je i Međunarodni kodeks za siguran prijevoz žitarica temeljem kojemu se brodu izdaje:

Svjedodžba o sposobnosti broda za krcanje žita u rasutom stanju (Certificate of Fitness for the Carriage of Grain in Bulk).

2.2.2. Isprave koje se izdaju na osnovi Međunarodne konvencije o teretnim linijama

Certificates Issued According to the International Load Line Convention

Da bi se postigla što veća sigurnost broda, 1930. godine u Londonu je donesena Međunarodna konvencija o teretnim linijama, koja regulira pitanja nadvođa, kako bi se spriječilo prekomjerno krcanje tereta na brodu i time brod doveo u opasnost. Konvencija je zamijenjena drugom, istoga imena, donesenom također u Londonu 1966. godine a potom više puta revidiranom. Prema Međunarodnoj konvenciji o teretnim linijama krcanje broda kontrolira se prema utvrđenim pravilima o minimalnom nadvođu i maksimalnom brodskom gazu. Nakon stupanja na snagu konvencije o teretnim linijama nijedan brod ne smije isploviti na međunarodno putovanje ako nema:

- Međunarodnu svjedodžbu o teretnoj liniji (*International Load Line Certificate*) ili
- Međunarodnu svjedodžbu o oslobođenju od odredaba o teretnoj liniji (*International Load Line Exemption Certificate*).

2.2.3. Isprave koje se izdaju na osnovi Međunarodne konvencije o sprečavanju onečišćenja s brodova

Certificates Issued According to International Pollution Prevention Convention

Najvažniji međunarodni ugovor o sprečavanju onečišćenja mora s brodova je Međunarodna konvencija o sprečavanju onečišćenja mora, donesena na konferenciji u Londonu 1973. godine. Prema MARPOL konvenciji svaki tanker veći od 150 BRT mora biti povrgnut pregledima radi provjere njegove sigurnosti vezano za onečišćenje. Nakon obavljenoga pregleda sukladno Prilogu I. MARPOL-a tankeru se izdaje:

Međunarodna svjedodžba o sprečavanju onečišćenja mora uljem (*International Oil Pollution Prevention Certificate*).

A nakon obavljenog pregleda koji je potrebno obaviti sukladno Prilogu II MARPOL-a koji se odnosi na sprečavanje onečišćenja mora štetnim tvarima koje se prevoze u različenom stanju brodu se izdaje:

Međunarodna svjedodžba o sprečavanju onečišćenja pri prijevozu štetnih različenih tekućina (*International Pollution Prevention Certificate for the Carriage of Noxious Liquid Substances in Bulk – NLS Certificate*).

2.2.4. Isprave koje se izdaju na osnovi drugih međunarodnih konvencija

Certificates Issued According to International Pollution Prevention Convention

Temeljem Međunarodne konvencije o baždarenju brodova, prihvaćene u Londonu 1969. godine, a radi utvrđivanja točne zapremine broda, brodu se izdaje:

Međunarodna svjedodžba o baždarenju (*International Tonnage Certificate*).

Temeljem Međunarodne konvencije o baždarenju brod, dok se nalazi u lukama država potpisnica, može biti pregledan od ovlaštenih službenika te države. Takav se pregled ograničava na provjeru ima li brod valjanu međunarodnu svjedodžbu o baždarenju i odgovara li stanje na brodu podacima iz svjedodžbe.

Uzimajući u obzir činjenicu da je ljudski faktor jedan od glavnih uzročnika nesreća na moru, donesena je međunarodna konvencija koja ujednačava standarde izobrazbe pomoraca. Konvencija je poznata kao STCW 1978. i stupila je na snagu 1984. godine. STCW konvencija izmijenjena je 1995. godine kad je donesen i STCW Pravilnik (*STCW Code*). Prema STCW konvenciji zaposleni na brodu moraju imati odgovarajuće svjedodžbe. To su:

- Ovlaštenja časnika i članova posade (*Provisions of the International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers, 1978. – STCW*)

Kako bi se još više povećala sigurnost plovidbe i zaštita mora od onečišćenja, Međunarodna pomorska organizacija 1993. godine donijela je Kodeks o sigurnom vođenju brodova i sprečavanju onečišćenja. Ta pravila obvezuju ne samo brodove država potpisnica konvencije nego i sve druge bez obzira na zastavu. U primjeni ISM

Coda ključnu ulogu ima država zastave koja treba odrediti ovlaštenu organizaciju za njegovu provedbu. Temeljem ISM Coda, brod mora imati sljedeće svjedodžbe:

- Svjedodžbu o ispunjavanju (*Document of Compliance – DOC*) - dobiva je brodarska kompanija kao dokaz da je sustav za sigurno vođenje broda usuglašen s ISM Codom,

- Svjedodžbu o sigurnom vođenju broda (*Safety Management Certificate – SMC*), kojom se potvrđuje da brod obavlja sve operacije u skladu sa sustavom za sigurno vođenje broda.

2.2.5. Isprave koje se izdaju na osnovi konvencija o olakšicama u međunarodnom pomorskom prometu *Convention of Facilitation of International Maritime Traffic – IFAL*

U Londonu 1965. godine donesena je konvencija kojoj je cilj bio pojednostaviti proceduru prilikom uplovljenja, boravka i isplovljenja broda a sve radi ubrzanja međunarodnoga pomorskog prometa da bi se izbjeglo nepotrebno zadržavanje brodova.

U tom smislu brod mora imati sljedeće svjedodžbe:

- opću izjavu (*General Declaration*),

- popis posade (*Crew's List*),

- popis putnika (*Passenger List*),

- popis brodskih zaliha (*Ship's Stores Declarations*),

- izjavu o osobnoj imovini članova posade (*Crew's Effects Declaration*),

- pomorsku zdravstvenu izjavu (*Maritime Declaration of Health*).

2.2.6. Osim navedenih isprava što ih treba imati temeljem međunarodnih konvencija brod ima i druge isprave, kao što su:

- prijava o pomorskoj nezgodi (*Note of Protest*),

- prijava o dolasku broda (*Arrival Report*),

- prijavu o odlasku broda (*Leaving Report*),

- slobodan promet (*Certificate of Pratique*).

3. Brodske knjige

Vessel's Books

U brodskim knjigama koje brodovi moraju imati evidentiraju se podaci o važnim događajima na brodu i obavljenim poslovima. Brodske se knjige moraju nalaziti na brodu.

Stranice im moraju biti označene brojevima. Na svakoj mora biti utisnut pečat ovlaštenog tijela. Podaci koji se upisuju, moraju biti čitljivi a upisano se ne smije brisati. Eventualne promjene unose se tako da se prekriži upisani tekst jednom crtom, uz potpis ovlaštene osobe koja je unijela izmjene.

Najvažnije brodske knjige su:

- brodski dnevnik,

- dnevnik stroja,
- zdravstveni dnevnik,
- knjiga pregleda i nadzora,
- radiodnevnik,
- knjiga ulja,
- knjiga tereta,
- knjiga stabilnosti i
- knjiga inventara

3.1. Brodski dnevnik

Log –Book

Brodski se dnevnik mora voditi na brodovima s više od 50 BT i na onima koji imaju 110 KW i više bez obzira na tonažu. Brodski se dnevnik vodi za vrijeme plovidbe i boravka broda u luci svakoga dana od 0 do 24 sata, i to na posebnoj stranici za svaki dan. Za vrijeme plovidbe ili dok je na brodu straža, brodski dnevnik vodi časnik na straži ili zapovjednik ako on drži stražu. Ako dnevnik vodi časnik, zapovjednik ovjerovljuje unesene podatke.

U brodski dnevnik svakog se sata unose podatci o: kursu, varijaciji, devijaciji, zanosu, smjeru i jakosti vjetra, stanju mora, vidljivosti, temperaturi i dr.

Svakih osam sati unose se podatci o stanju tankova, kaljuža, količini vode za piće.

Svakih dvanaest sati unose se podatci o procijenjenoj poziciji broda, općem kursu, prijeđenom putu u morskim miljama i srednoj brzini broda u čvorovima.

U rubrici „dnevne bilješke“ unose se podatci o vremenu polaska i dolaska broda, o ukrcaju i iskrcaju članova posade, o eventualnim bolestima na brodu, o samovoljnom napuštanju broda i o svim drugim događajima na brodu.

Lučka kapetanija pregledava brodski dnevnik, ovjerovljuje ga i može dati primjedbe na način njegova vođenja.

3.2. Dnevnik stroja

Engineroom Log-Book

Dnevnik se stroja vodi na brodu s više od 50 BT i koji ima pogonski stroj snage 110 KW ili više.

Dnevnik stroja sadržava: opis glavnoga motora i pomoćnih motora, opis pomoćnih postrojenja, pumpa i kotlova, opis kormila, podatke o rasporedu tankova za gorivo, balast i pitku vodu i drugo. U dnevnik stroja unose se podatci o brodske pogonskom uređaju, o stanju toga uređaja i njegovu plovidbenom radu za vrijeme svake straže, zatim podatci o utrošku goriva na dan i sat, o brzini i putu broda te jakosti stroja.

Podatci o stanju tankova, vode za piće, pogonskog goriva i vode za kotlove upisuju se svakih osam sati.

U dijelu dnevnika stroja određenom za bilješke unose se podatci o brodske gazu na pramcu i krmi, o vanjskoj temperaturi, jakosti vjetra, mjestu ukrcaja pogonskog i potrošenog materijala, zatim detaljan opis kvarova i izvršeni popravci te podatci o kvaliteti goriva i slično.

Za vrijeme boravka broda u luci u dnevnik se stroja unose podatci o radu strojeva u pogonu i o utrošku pogonskoga i potrošnog materijala.

Najmanje jedanput mjesečno dnevnik će stroja ovjeroviti zapovjednik stroja a na njegov zahtjev pregledava ga i ovjerovljuje lučka kapetanija ili diplomatsko konzularno predstavništvo Republike Hrvatske u inozemstvu.

3.3. Zdravstveni dnevnik

Health Book

Zdravstveni se dnevnik vodi na brodu u dugoj i velikoj obalnoj plovidbi, ali i na svakom brodu kojemu je zapremina veća od 400 BT. U zdravstvenom se dnevniku upisuju podatci o higijenskim uvjetima na brodu, posebno o ispravnosti vode za piće, o higijenskoj ispravnosti namirnica, zatim podatci o oboljelim osobama, s popisom bolesti i poduzetim liječenjem.

Zdravstveni dnevnik vodi brodski liječnik, a ako njega nema, drugi časnik palube ili časnik kojega odredi zapovjednik.

3.4. Radiodnevnik

Radio Log

Radiodnevnik se vodi na svim brodovima i brodicama. Podatke u dnevnik unosi radiotelegrafist ili radiotelefonist, tj. rukovoditelj radiopostaje, koji ujedno potvrđuje točnost unesenih podataka. Kao i ostale brodske knjige, i radiodnevnik ovjerovljuje zapovjednik broda.

3.5. Knjiga pregleda i nadzora

Survey and Control Book

Ovu brodsku knjigu mora imati svaki brod. U njoj se upisuju obavljene pregledi na brodu. U knjizi pregleda i nadzora podatke unose ovlaštena tijela koja obavljaju pregled a to su: Hrvatski registar brodova i lučka kapetanija u okviru inspekcijeskoga nadzora. Pri upisivanju podataka navest će se kakvi su nedostaci uočeni i što treba poduzeti da se uklone. Knjiga pregleda i nadzora treba sadržavati podatke o: brodskim ispravama i knjigama, opremi i trupu broda, strojnim i električnim uređajima, radiouređajima, sredstvima protupožarne zaštite, sredstvima za sprečavanje onečišćenja i drugo.

3.6. Knjiga ulja

Oil Record Book

Knjigu ulja mora imati svaki tanker s više od 150 BT i svaki drugi brod veći od 400 BT. Tankeri koji prevoze naftu kao teret, moraju imati dvije vrste knjige ulja, i to za stroj i za palubu.

U knjizi ulja za stroj upisuju se količine ukrcanoga goriva i maziva i količina taloga u taložnom tanku u luci

odlaska i u luci dolaska. Ta količina mora odgovarati potrošnji. U knjizi se unose i podatci o radovima u strojarnici, kao što su: balastiranje ili pranje tankova, izlivanje nečistog balasta ili vode za pranje tankova, skupljanje ili uklanjanje uljnih ostataka, krcanje goriva za podmazivanje, slučajna ili izvanredna ispuštanja ulja i sl. Knjigu ulja ispunjava upravitelj stroja, a ovjerovljuje zapovjednik.

U knjizi ulja za palubu upisuju se podatci o: uljnom teretu, o čišćenju tankova koje uključuje i pranje tankova sirovom naftom, zatim o prebacivanju uljnog tereta pri putovanju i o iskrcaju uljnoga tereta te drugi podatci vezani za rad s teretom

3.7. Knjiga tereta

Cargo Record Book

Knjiga tereta vodi se na brodovima većima od 100 BT koji prevoze teret. U nju se upisuju podatci o ukrcanom teretu navodeći: ime krcatelja, ime primatelja, broj teretnice, vrstu i količinu tereta, broj komada, vanjsko stanje tereta, stanje ambalaže i obično. Knjigu vodi časnik zadužen za teret. To je prvi časnik palube, a zapovjednik ovjerovljuje podatke što ih je prvi časnik unio. Uz knjigu tereta kao dodatak na brodu se mora nalaziti plan razmještaja tereta, to jest grafički prikaz složenoga tereta.

4. Zaključak

Conclusion

Da bi brod mogao obavljati međunarodna putovanja, mora imati propisane brodske isprave i knjige.

Brodske isprave o identitetu broda izdaje lučka kapetanija a brodske isprave o sposobnosti broda za plovidbu Hrvatski registar brodova.

Brod na međunarodnom putovanju mora voditi propisane brodske knjige. One su isprave privatno pravnog karaktera i nemaju karakter javne isprave. Zato istinitost podataka navedenih u knjigama sud ocjenjuje po svojem slobodnom uvjerenju. Iznimku od toga čine podatci koje je u brodski dnevnik unio zapovjednik broda u obavljanju svoje upravne funkcije. Takvi podatci imaju značenje javne isprave.

Propisane brodske isprave i knjige moraju se nalaziti na brodu, i na zahtjev tijela koja se skrbe o sigurnosti plovidbe, treba ih pokazati.

Literatura

Reference

1. Branka Milošević-Pujo, *Pomorsko pravo (odabrane teme po STCW konvenciji)*, Dubrovnik, 2006.
2. Axel Luttenberger, *Pomorsko upravno pravo*, Rijeka, 2005.
3. Ivo Grabovac, *Pomorsko pravo*, Split, 2001.
4. *Pomorski zakonik*, NN, 181/04.
5. *Tehnička pravila Hrvatskoga registra brodova*, 2005.

Rukopis primljen: 13. 10. 2006.

